

- Авырту һәм шешүне киметү өчен, тешләү урынына 10 минутка салкын куегыз.
- Тешләү урынына гади азық содасы һәм судан торган катнашма сөртегез. Эрнүне киметү өчен, азық содасы эремәсенә мамык манып, аны тешләү урынына куерга мөмкин (1-2 сәгатькә бәйләп куюы яхшырак).
- Эгәр тешләгән урын бик нык шешсә, тире кызаруы 10 сантиметрдан артык тәшкил итсә һәм яра нык әрнегәндә, аллергиягә каршы дару эчегез.
- Эрнү бетмәгән, шешү зурайган һәм кызару диаметры киңәйгән вакытта ашыгыч рәвештә табибка мөрәжәгать итегез.
- Бал корты һәм шәпшә ояларын читләп үтегез. Пикникка яки ял итәргә бу бәжәкләр оялары янында туктамагыз.

Бал корты, шәпшә һәм кормыш тешләвен дәвалаяның халык ысууллары

1. Бака яфрагын чайнәп, заарланган урын өстенә куярга.
2. Тешләү урынына изелгән тузганак яфрагын бәйләп куярга.
3. Заарланган урын өстенә петрушка яфрагын куярга. Бу авыртуны һәм шешүне бетерә.
4. Чи суган кисәргә һәм кискән жире белән тешләү урынына беркетеп куярга. Төнгегә калдырырга.

ТЕЛЕФОННАР

ЯНГЫНЧЫЛАР	101	01
ПОЛИЦИЯ	102	02
АШЫГЫЧ ЯРДӘМ	103	03
ГАЗ ХЕЗМӘТЕ	104	04

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ һәм
ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР БҮЕНЧА
УҚЫТУ-МЕТОДИК ҮЗӘГЕ**

БЕЛЕШМӘЛЕК

**Сезне бәжәк чакты...
Нәрсә әшләргә?**

Түбән Кама ш.

Черки уғы кеше организмы өчен күркүнүч түгел, әмма черки төрле авыруларны таратучы булып тора. Черки тешләгәннән соң, кеше тәненә агу белән бергә кан оешуга мөмкинлек бирми торган матдә ләгә, бу исә, үз чиратында, черкигә кан суырырга ярдәм итә. Тешләгән урында кечкенә аллергия реакциясе нәтиҗәсендә кабарчык һәм кызару барлыкка килергә мөмкин.

Тешләгәннән соң нәрсә эшләргә?

1. Каты азық содасы эремәсе ясарга һәм вакыт-вакыт әрни торган жирне эшкәртергә.
2. Тешләү урыннарына спиртлы тырнак гөл төнәтмәсе, бор спирты, томат согы сөртергә.
3. Салкын примочка ясарга.
4. Тешләуләр күп булган чакта антигистамин даруы эчәргә (супрастин, цетрин).
5. Поход дару тартмасында антигистамин даруы булырга тиеш (ул әрнүне баса һәм хәтта кычыткан чагуын да бетерә).

Халык ысуллары

1. Каймак яки кефир белән эшкәртергә.
2. Тешләү урынына шомырт яки бака яфрагы қуярга.

Чагучы бәжәкләр үзләрен саклау максатларында тешлиләр. Укны ярадан шунда ук чыгарырга кирәк. Тешләү урындың тән кызара, шешә, авырта һәм кыза.

Бәжәкләр Сезне чакмасын өчен нәрсә эшләргә һәм үзенне ничек тотарга кирәк?

- Паникага бирелергә, кулларны болгарга, кисken хәрәкәтләр ясарга кирәкми. Эгәр дә бал корты яки шөвшә яныгызыда оча икән, яки өстегезгә утырса, аңа үзегезне өйрәнеп чыгарга ирек бирегез.
- Табигатътә күп чәчәкләр булган жирдә яланаяк йөрмәскә. Чирәмдә чага торган бәжәкләр булырга мөмкин.
- Ачык һавада баллы ризык һәм эчемлекләр белән сак булыгыз.
- Артык киң килем кимәскә һәм чәчләрегезне туздырып йөрмәскә тырышыгыз – бәжәк алар арасында буталып калып, Сезне чагырга мөмкин.
- Заарланган жирне кашымагыз, бу агуның таралуына китерергә мөмкин.

